

**SLOVENSKA
MAŠA
V BUDIMPEŠTI
str. 4**

**KU-KU-RI-KU
RADIO
MONOŠTER
str. 6**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 17. oktobra 2002 * Leto XII, št. 21

Slovenski utrinki deset lejt stari

V Porabji vejndrik nega človeka, steromi, gda čuje pesem *Dragi moj saused posaudi mi kolau*, nej bi na pamet prišla televizij-ska oddaja *Slovenski utrinki*. Tau je glasba, stero čujemo na začetki slovenskoga magazina zdaj že deset lejt. Prvo samostojno oddajo v slovenskom geziki na vogrskoj televiziji smo si leko poglednili 10. oktobra 1992. leta.

Na konci osemdeseti lejtaj je prišlo do demokratičnega preobrata na Madžarskom, tau je dosegnilo manjšine tō. Razpadnila je Zveza južnih Slovanov, gde smo bili vküper s Srbi pa Hrvat. Tak kak so oni napravili svoje samostojne organizacije, smo mi tō ustanovili Slovensko zvezo.

Tau že skurok dejte vej, ka tisto, o čem se ne piše, se ne guči, tak vōgleda, kak če bi ranč nej bilau, če bi se ranč nej zgodilo. Informacije majo velko mauč, zatok morajo priditi do lüstva. Zatok trbej meti cajtinge, televizijo, radio. Tau so dobro vedli na Slovenski zvezi tō, zatok so 1990. leta začnili vōdavati novine Porabje. Baugi vala, se je v tisti lejtaj madžarska tele-

Ekipa Slovenskih utrinkov med delom na Gorenjom Seniki. Posnetek: eR

vizija tak odlaučila, ka naj imajo manjšine svoje magazine. Ništerne manjšine so že pred tistim tō mele svoje oddaje, mi Slovenci smo meli vküper s Hrvat in Srbi. Dapa tiste oddaje je pripravlala ekipa iz Peča, tak smo Slovenci rejdko meli »mesto« v njih.

Po planaj madžarske televizije so po vrsti začnili delati nauva uredništva Romskega magazina (ciganijska oddaja), Domovine (slovaška oddaja), Unser Bildschirm (nemška oddaja), Ecranul Nostru (romunska oddaja), Hrvaške kronike, Srbskega ekrana pa Slo-

venski utrinkov. Slovenski utrinki se od začetka predvajajo vsakši drugi keden, na začetki so se zamenjavali s Srbskim ekranom, od tistoga mau, ka Srbi majo svoje oddaje vsakši keden, pa z oddajo Rondo, stero pripravljajo vküper Poljaki, Armenci, Bolgari, Grki pa Rusini.

Največ manjšinski oddaj ma svoje uredništvo v Budimpešti, ene pa tam, gde živi v enom küpi največ manjšincov pa so dani pogoji tō. Slovenske utrinke pripravljajo v Somboteli, urednica oddaj je od začetka Ibolya Dončec. S svo-

jimi sodelavci je v tej deseti lejtaj gorvdarila skurok vsakši kaut v Porabji, od Verice do Gorenjoga Senika, od Števanovec do Sakalauvec. Tam so na programaj, prireditvaj. Na začetki so se lidge abali od kamere, ka oni prej ne znajo tak lepau povedati, zdaj so se že navadili tak kamere kak snemalca. Njivadva že skurok vsikši pozna po Porabji, ka tau je prej Geza snemo, tau pa prej Šefi biu...

Na Slovenske utrinke so trono navezani tisti porabski Slovenci, steri živejo indrik po Vogrskom, ka je prej

oddaja glas od daumi. Na srečanji porabski Slovencev v Somboteli mi je gospa Dončec iz Maribora, stera je rojena v Slovenski vesi, tak prajla, ka ona vsakšo oddajo pogledne, ka te tak čüti, kak če bi malo doma bila.

S pomočjavu Slovenski utrinkov Slovenci na tej strani meje večkrat leko prejkoglednemo na drugo stran, na Goričko, v Prekmurje ali kama inan v Slovenijo. Tau je dobro za nas, dapa najbolje za tiste Slovence, steri živejo indrik po Madžarskom pa ne morejo gledati programe Televizije Slovenija.

Slovenski utrinki se predvajajo na prvom programi madžarske televizije vsakši drugi četertek v 14. vōri (slejdnja oddaja je bila ranč 10. oktobra), oddaja se ponavlja v soboto v 11. vōri na drugom programi madžarske televizije.

Slovenskim utrinkom želim v imeni našega uredništva za deseti rojstni den vse najbavške, dosti dogodkov, programov, dobre sogovornike in dosti gledalcev.

Marijana Sukič

Radenci: Pred mednarodno konferenco

Sezonstvo in izseljenstvo v panonskem prostoru

Pod pokroviteljstvom predsednika Republike Slovenije Milana Kučana bo v Radencih od 22. do 25. oktobra mednarodna konferenca Sezonstvo in izseljenstvo v panonskem prostoru – Sosledstvo Avstrije, Hrvaške, Madžarske in Slovenije. Konferenco pripravljajo Inštitut za slovensko izseljenstvo Znanstveno raziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija, Petanjci in Inštitut za migracije in narodnosti, Zagreb. Projekt vodi dr. Marina Hacin-Lukšič in akademik dr. Anton Vratuša.

Na konferenci bo predstavljenih 40 referatov. Daša Hribar pa pripravlja priložnostno razstavo pod pomembnim naslovom Med in sol tujine – Pomurski izseljenci se predstavijo. Kot trajen dokument konferenice bo zbornik z referati, povzetki referatov v angleškem jeziku in s poudarki iz razprav, ki bodo po posameznih tematskih sklopih.

Z referatoma bosta sodelovali tudi porabski raziskovalci dr. Katarina Munda-Hirnök: Sezonstvo med porabskimi Slovenci v 19. in 20. stoletju in Marija Kozar-Mukič: Arhivski podatki o izseljevanju Slovencev na Madžarskem. Zanimive tematike se je lotil Igor Roblek v referatu Situacija koroških Slovencev in vpliv narodnih skupnosti na podeželje; primerjava med podeželskimi narodnimi manjšinami – primer koroških Slovencev in prekmurskih Madžarov. Izseljevanje gradiščanskih Hrvatov v Ameriko, tudi z manjšinami povezan referat, bo imel dr. Robert Hajsjan.

Dr. Katarina Munda-Hirnök v povzetku piše, da segajo začetki poljedelskega sezonskega zaposlovanja v konec osemdesetih in začetek devetdesetih let 19. stoletja. Pomembne so bile spremembe v madžarskem agrarnem gospodarstvu, zlasti po krizi v pridelovanju žita. »Porabske Slovence je po svetu „s trebuchom za kruhom“ silila revščina, posledice nerodovitne zemlje, družine z veliko otrok, razkovanost posesti zaradi običajnega dednega prava ter pomanjkanje industrijskih obratov, ki bi lahko v večji meri zaposlovali ljudi. Spremembe v madžarskem agrarnem gospodarstvu so jim ponudile možnost za sezonsko zaposlovanje. Smeri sezonskega zaposlovanja v prvem obdobju so bile veleposestvo Festetich v Keszthelyu, posestvo opatije v Kapornaku oziroma južne pokrajine v Somogyksi in Zalski županiji.« Avtorica razmišlja tudi o žetvenih pogodbah, ki so se na veleposestvih pojavile ob koncu 18. stoletja. »Razčlenitev teh pogodb pomaga dognati in razumeti tiste dejavnike, ki so bili odločilni za sezonsko zaposlovanje: na primer razvrstitev poljskih del, način dela, načine in oblike plačila, čas sezonskega zaposlovanja, vrednotenje delavcev po spolu, starosti in zmogljivosti.«

»Po letu 1848 je bilo odpravljeno tlačanstvo tudi na Ogrskem. Pri dedovanju so dobili vsi otroci svoje deleže, zato se je zemlja drobila. Število malih kmetov se je večalo. Na Madžarskem je okrog 1890 dosegla svoj vrh agrarna kriza. Na stotisoče ljudi se je izselilo v druge države Evrope in v Ameriko z željo, da si prislužijo

potrebna sredstva za vračilo dolgov, nakup posestva, dokup zemlje, razširitev stare ali gradnjo nove hiše in s tem izboljšajo svojo materialno osnovo,« poudarja v povzetku referata Marija Kozar-Mukič.

Iz Železne županije je med letoma 1899 in 1913 odšlo 25 tisoč ljudi, največ, 6 tisoč, iz monoštrskega okraja, kamor je spadalo devet slovenskih vasi. Prva svetovna vojna je zaustavila migracijo preko morja, ki se je po letu 1920 spet razmahnila. Ker je ameriški kongres omejil število priseljencev, so se spremenile smeri izseljevanja. Prej so se iz Železne županije izseljevali predvsem v Združene države Amerike, po tem pa so odhajali v Kanado in v Južno Ameriko.

Naslovi referatov in njihovi nosilci zagotavljajo, da bo konferenca na visoki strokovni ravni. Namen organizatorjev pa hkrati je, da bi spoznanja, strnjena v referatih in razpravah, imela tudi praktično vrednost in pomen, tako glede problematike sezonstva in izseljenstva kakor aktualnih tudi s članstvom v Evropski uniji povezanih nalog – denimo referat na temo Migracije, državne institucije, Evropska unija in regionalizacija.

Razstava Med in sol tujine bo izhajala iz raziskovanja vasi Šalamenci na Goričkem, kjer so se dijaki soboške gimnazije pogovarjali z izseljenci, ki so se za stalno vrnil domov – mentorica je bila Melita Franko, dijaki ljutomerske gimnazije pa so pod vodstvom Irene Štuhec raziskovali izseljevanje prebivalcev vasi Lukavci po drugi svetovni vojni do danes.

eR

Sombotel: Visoka šola Dániel Berzsenyi

Tudi mali jeziki imajo bodočnost v združenji Evropi

Ob Evropskem dnevu jezikov, 26. septembra, je sombotelška Visoka šola Dániel Berzsenyi pripravila slovesnost, ki je izvenela v spoznanju, da bodo mali jeziki, denimo slovenski pa tudi madžarski, pomembni tudi v bodoči združenji Evropi. Rektor, dr. Karel Gadányi, je na slovesnosti poudaril pomen učenja malih jezikov in jezikov sosednjih narodov, slovenski generalni konzul v Monštru, dr. Zlatko Muršec, je govoril o pomenu sodelovanja med Visoko šolo Dániel Berzsenyi in mariborsko Pedagoško fakulteto pa tudi o pomenu prizadevanja za dvig kakovostne ravni slovenskega pouka v porabskih narodnostnih osnovnih šolah.

Slovenska lektorica dr. Elizabeta Bernjak je predstavila Slovenijo z zgodovinskega, kulturološkega, zlasti pa z jezikovnega vidika. »Menim, da je tak način promoviranja slovenske kulture v sosednji državi zelo pomemben, posebno pred vstopom naše države v Evropsko unijo. Na tak način lahko dobimo več slušateljev na našo katedro. V Evropski uniji se bodo upoštevali tudi mali jeziki, zato bo mogoče več dijakov pritegniti k študiju slovenskega jezika. Gre pa tudi za to, da postaneta slovenščina in kultura razpoznavni v okviru malih evropskih jezikov. Pričakujemo in želimo, da bi na našo novo usmeritev, prevajalstvo in tolmačenje, dobili čimveč študentov, tudi iz Porabja,« ocenjuje lektorica, dr. Elizabeta Bernjak, ki je bila tudi avtorica manjše razstave o Sloveniji. Za pomoč pri pripravljanju razstave se je zahvalila Znanstvenoraziskovalnemu centru Slovenske akademije znanosti in umetnosti, ljubljanski Filozofski fakulteti ter Moderni in Narodni galeriji.

Slovesnost ob Evropskem dnevu jezikov na Visoki šoli Dániel Berzsenyi je bila dobro obiskana in tudi medijsko odmevna, kar pomeni, da je dosegla namen promocije malih jezikov, ki jih poučujejo v okviru jezikovnih kateder.

eR

RADIO MONOŠTER
na
UKV (FM) 106,6 MHz

Papiri pripovedajo

Kristoš s križa

V vsikšoj porabskoj vesnici vidimo križe, kapejlice, kipe (szobor) pri pauti ali na dvoriški ništerni (h)iz, srejdji cintora/graubišča. Postavili so je na spomenek premianulim lidam, kakše nesreče ništerne držine ali cejla ves. 1970. leta je pušpekija vkůpispisala te spomenike v števanovskoj fari tō. Tistoga ipa so ců števanovskoj fari

slišale vesnice: Otkovci, Verica, Sakalauvci, Slovenska ves in Andovci. Vsevkůper je bilau v fari 29 spomenikov. Kameni križov je bilau 19. Od toga so trgē stali na graubišči v Števanovci, Slovenskoj vesi in Sakalauvci. V Števanovci je bilau 11 spomenikov, na Verici pa v Slovenskoj vesi 4-4, v Sakalauvci 5, v Andovci pa sta bila dva.

V **Andovci** sta bila 1970. leta samo dva križa. Leseni **Tupin križ** iz začetki vesi, pa kameni križ pred izōf Ferenc Talabera. Na Tupinom križi vrkar so bili s pleja vōvrezane, na srebrno pofarbane zvezde pa mejsec. Z drůgi kraj pa je bilau sunce, na zlato pofarbano. Na lesenom križi sta bila z lesa izrezljana (faragott) Kristoš in Marija. 1983. leta sta že badva lagvo vōgledala. Kristoša so dojvzeli in odpelali. Eden umetnostni zgodovinar (můvészettörténész) ga je pogledno in dau restavrirati. Na pušpekijo je napiso edno pismo, ka je toga Kristoša napravu v 19. stoletji gvůšno eden umetnik („kėpzett faragómůvész“). Zatok ga prej ne smejo več nazaj tavō na paut djati, ga morejo skrb meti indrik.

Marija Kozar

Pismo iz Sobote

Snena jesen

Ka pomnim, je bila jesen takša živa, takša puna tiste radosti zavolo dobroga pouva, takša optimistična pa puna tisti živi gob v lejsi. Takša jesen je rejsan lejpa, takša jesen je prava jesen. Dapa ta naša jesen je tou leto nej nikša jesen. Boug moj, gratala je mrzla, kak če bi že zima bila, kcuj k tomi pa je eške takša meglena pa vodena. Mene pa najbolje od vsega mantra eške ta njena siva farba, kak če bi tou sploj nej bila nikša jesen.

-Tou je sploj nej nikša jesen! - se že nekaj dni kori z takšim vremenom moja tašča Regina, trno čedna ženska. *-Vej pa nikše vole nejmam v gredaj delati, ka bi pa v laug poglednola za grbanjami, tou si pa ranč ne brodim. Tou je sploj nej nikša jesen, zato ka če bi tou bila jesen...* -li loboče pa loboče ta moja tašča Regina, trno čedna ženska, od toga, ka nema nikše vole, dapa loboče pa non-stop. Pri tom deli njoj nigdar ne sfali vole.

Mene je ta jesen naredila vcejlak ovakšoga. Zato nemam nikše vole poslušati tou mojo trno čedno žensko. Nemam vole sploj meti oči oprejte, nej pa ka bi brodo od gračenka ali pa od lejsa. Najraj sploj nej bi nika brodo. Dapa delati dun trbej. Na, bar v službo trbej ojditi, če že nej na delo. Zazrankoma kuman goroprem oči, vanej pa je tak, kak če bi biu pod nekšo zamazano vodou. Groza pa straj! Dapa trbej se vōskobacati iz poste. Pa vō iz rama tō trbej stoupiti. Eške vekša groza pa straj, vej pa svejt tak vōvidi, kak če bi biu iz samo edne farbe. Pa ge se ranč tak čůtim, kak če bi biu samo edna takša posenjena soklata prkou. Zejvam tak na šurko, ka bi leko nut v lampe sparkejro menkši traktor. Sneni sam, tou je gvůšno. Dapa spau sam dvanajset vōr vkůper. Eške telko bi spau pa se vejn ne bi vōnaspo. Nika ne pomaga, trbej iti z dōumi. Tam v varaši je vse vkůper eške bole vodeno. Kak če bi bili v kakšom ribnjeki, samo ka se té ribe, se pravi lidge,

giblejo pomalek, kak če bi se bodjali, ka njim kakša rouka ali pa glava vkraj spadne. Kak vōvidi, se je takša jesen nej spravila samo name. Le-ko spigem pet, deset kafejov, nika mi ne hasni, zejvlem kak krokodil. Oči so mi vse bole skuznate in pomalek me že pečejo. Če je kakši hasek od mene v toj mojoj službi, tou ne vem. Brodim si, ka je nej ranč kakši velki té hasek, dapa ne morem si pomoči. Vsikšoj poštenoj službi pride cajt za gvůžino. Nikše vole nejmam griziti, obračati gezik pa delati z lampami. Raj si za tiste pou vōre malo vōvtegnem noge, kcuj k tomi pa zaprem oči. Kouli poudneva me ma šegou pozvati moja tašča Regina, trno čedna ženska. Palik si je zbrodila, ka vse trbej primesti iz baute, kcuj k tomi pa mi guči eške vsefele drugo, tak ka ge že pomalek spim na telefoni. Tak za pou vōre enja, ge pa sploj ne vem, ka je gučala. Že za dve minute mi telefonira žena in me spitavla, ka škem gnes meti za obed. Najraj bi njoj pravo, ka samo edno sũjo pa toplo postelo pa nika drugo nej. Kuman že čakam tisto vōro, ka mo leko šou domou. Dapa cajt se vleče kak lagvo vkůp naredjeno testou, ranč takšo, ka se ti zake- li za prste pa ga ne moreš dole spraviti.

Na, pride konec službe tō. Najraj bi bejžo domou kak kakši vōter, dapa žmetne noge, snena pa tōupa glava mi toga ne dopistijo. Mojo mi padaši tō nej. Zato deva domou ta na rob varaša tak pomalek, vmejs pa si parkrat dole sedeva, ka si malo spočineva. Na tou najinjoj pouti so štiri krčme ranč tak vōstalena, kak če bi nekaj vōzračuno. Počivleva na vsikši dvejstou metrov, dapa doj si sejdeva dun pomalik, ka si steri ne bi kaj naredo. Tisto pijačo pa pivega tak pomalek, tak kak če bi gledlo kakši šport na teveni, gda tak naredijo, ka se vse gible čůstak pomalik. Tak pomali dejva pa dale do druge krčme. V zadnjoj krčmi pa mava eške telko mouči, ka si

kaj pogučiva. Nej trbej poseba povedati, ka si zgučavleva trno pomalek in kuman operava kak mlinski kamen žmetne pa trde lampe.

-Vejš, - se padaši ta rejč kuman potegne vō iz lamp, *-zato so edne živali trno čedne. Kak bole mrzlo grata, se potegnejo nut v tisti svoj dōum v zemlej ali pa v kakšoj drejvi in spijo, dokeč ji ne zbidi sprtoletjje,* - ga je tej njegvi guč tak zmantrau, ka je že tam za stolom tak na pou spau.

-Trno čedne živali, - je vse, ka sam leko povedo, ka mi je glava delala eške samo tak na pou.

Domou sam se privlejkō kak kakši takši človek, ka je edno cejlo leto pa en den samo odo pa odo in nika drugo. Nejsam čuto nej noug, nej tejlo, glavou pa sam vejn nin zgũbo. Od kakšoga obeda sam si ranč nej brodo. Samo v postelo sam se potegno, se pokriu prejk glave in škeu biti čeden, kak so čedne tiste živali, ka spijo, gda mrzlo grata. Vejn bi spau do sprtoletjja, če bi se nej od nitek vzela moja tašča Regina, trno čedna ženska.

-Eli maš drženco, pa te kaput za dež si obleči, vej pa nemo čakali, ka te dež za ta megla premineta. Grede mujstrbejvred vzeti, - me je gor zgonila, sama pa zazejalja in se doli leгла.

Tam vanej v gredaj sam se naslono na lopato in zaspo kak mali medved. Zbũdo sam se od smeja moje žene pa moji mlajšov in souse-dov, steri so prišli gledat, ka za čůdnoga stvorenja je vōzraslo na našom gračenki. Moja tašča Regina, trno čedna ženska, je nej bila med njimi. Eške itak je spala pri gori zakapčonomi teveni. Moj prvi sosused pa mi je pravo, ka sam nouri, ka se spravlam kopat tou mokro pa kelečo zemlou. Eške dobro, ka ga je nej čũla tista naša trno čedna ženska, dapa ge sam njemi dau istino in odišo spat v toplo pa sũjo postelo.

Sneni Miki

OD SLOVENIJE...

Evropska komisija Slovenijo priporočila za vstop v EU leta 2004

Evropska komisija je v četrtek, 10. oktobra, Slovenijo - skupaj še z devetimi državami (tudi Madžarsko) - priporočila za sklenitev pristopnih pogajanj do konca letošnjega leta ter vstop v Evropsko unijo v letu 2004. To je zapisala v strateškem dokumentu za vse kandidatke z naslovom Proti razširjeni uniji, ki ga je skupaj z rednimi letnimi poročili o napredku kandidatke sprejela na zasedanju v Bruslju. Dokončno morajo njena priporočila potrditi voditelji petnajsterice na vrhu v Bruslju 24. in 25. oktobra. Za pozitivno priporočilo se je komisija odločila, ker je ocenila, da bo država glede na opravljen napredek od leta 1997 dalje, ko je bila podana ocena o njeni prošnji za članstvo, stopnjo usklajenosti zakonodaje, trenutno administrativno usposobljenost in dosežke pri uresničevanju pogajalskih zavez sposobna prevzeti obveznosti članstva v Evropski uniji v zastavljenem časovnem okvirju za širitve. V obdobju do vstopa pa mora država nadaljevati s pripravami skladno z zavezami iz pogajanj, opozarja komisija.

Slovenija in Malta vstopata v EU kot stari partnerici

Slovenija in Malta sta danes na pragu Evropske unije, zato je njun dialog, ki temelji na dolgi tradiciji, medsebojnem zaupanju in spoštovanju, pravzaprav dialog dveh držav, ki se že vidita kot partnerici v EU. To je glavno sporočilo dvodnevne uradnega obiska slovenskega predsednika Milana Kučana na Malti. Kučana, sta spremljali soproga Štefka in močna gospodarska delegacija. Kot je slovenski predsednik poudaril ob koncu obiska, je bil ta zelo pomemben in uspešen, saj do njega prihaja v času, ko Slovenija in Malta vstopata v sklenjeno fazo pristopnih pogajanj z EU. Slednja sicer za kandidatke za članstvo ni idealna združba, je pa edina zanesljiva izbira, ki jo Evropa ponuja. Nove članice, ki niso obremenjene z zgodovino obstoječih odnosov v petnajsterici, bodo v unijo prinesle svežino, to pa bi lahko pomembno prispevalo k preseganju miselnosti, da je EU zgolj gospodarska skupnost, je menil Kučan.

Slovenska maša v Budimpešti

Znano je, da so porabski Slovenci zelo verni ljudje. To je motiviralo slovensko manjšinsko samoupravo v 18. okrožju v Budimpešti, da je organizirala sveto mašo v maternem jeziku, kajti smo mnenja, da lahko versko življenje zelo združuje ljudi iste narodnosti, pripomore pa tudi k zbliževanju manjšine in večine.

smo ponovno organizirali božjo službo v slovenskem jeziku. »Domanji« župnik nam je brez nadaljnega zagotovil prostor in pomagal. Za maševalca smo zaprosili gornjeseniškega župnika Ferenc Merklja, za sodelovanje na maši pa tamkajšnji cerkveni pevski zbor, ki ga vodi Ilonka Györfvári. Tako župnik kot zbor sta takoj

tosti glavnega mesta, bili so na budimskem gradu, v Matjaževi cerkvi ter na Trgu herojev.

Maša se je začela ob 18. uri, zanimanje je bilo tudi tokrat precejšnje, cerkev se je skoraj napolnila, kajti prišli so Slovenci tudi iz drugih okrožij Budimpešte ter tudi naši madžarski prijatelji. Med našimi gosti smo pozdravili županja Donjega Senika ter predsednika slovenske manjšinske samouprave z Dolnjega Senika in Sakalovcev.

Gospod župnik Merklj je v svoji pridigi med drugim govoril o veri raznih narodov oz. o povezovalni vlogi vere ter si je pridobil simpatije navzočih vernikov, ne glede

na njihovo nacionalno pripadnost.

Člani zbora so s svojimi pesmimi, ki so res zvenele iz srca, popestrili obred svete maše. Na koncu maše so zapeli še nekaj lepih svetih pesmi. Vsem udeležencem smo razdelili podobice, ki jih je prinesel g. župnik.

V imenu slovenske samouprave 18. okrožja v Budimpešti bi se rad zahvalil gospodu župniku Ferencu Merklju za darovanje sv. maše, cerkvenemu pevskemu zboru za sodelovanje. Zahvalil bi se vsem, ki so nam na kakršenkoli način - tudi z udeležbo - pomagali, da je upelo spet skupaj hvaliti Gospoda.

Ferenc Kranjec
predsednik samouprave

Cerkev je bila skoraj polna

Prvo slovensko mašo smo v 18. okrožju Budimpešte priredili l. 2000 v rimskokatoliški cerkvi v ulici Battányi, kjer smo doživeli zelo prirčen sprejem, po za slugi tamkajšnjega župnika dr. Imreja Varju. Maše so se v zelo lepem številu udele-

sprejela našo prošnjo.

Naši gostje so se napatili v zgodnjih jutranjih urah z Gornjega Senika, tudi na Dolnjem Seniku in v Sakalovcih so se njim pridružili še nekateri verniki. Bili smo jih zelo veseli, kajti med nji-

Del cerkvenega pevskega zbora z Gorenjega Senika

žili Slovenci, ki živijo v Budimpešti, in tudi ostali verniki tamkajšnje župnije. Dober odziv na prvo slovensko mašo v našem okrožju nas je spodbudil k nadaljevanju. 21. septembra letos

mi je bilo veliko starih znancev in prijateljev, s katerimi smo budimpeštanski Slovenci svojčas skupaj hodili v šolo ali v službo. Naši gostje so si v zgodnjih popoldanskih urah ogledali znamen-

Svetovni den starejših

1. oktober je svetovni den starejših. Sto so pa starejši? Uradno tak držijo, ka se es držijo vsi tisti, steri so več stari kak 65. lejt. Depa dobro vejmo, ka je v življenji tau zatok nejgnako. Gestejo lüdje, ki že pri 45 lejtaj stari vögledajo, gestejo pa, steri, gda so že prejk osemdeset, leko zatagijo 10-15 lejt, tak dobro vögledajo. Nejsmo gnaki pa nejma- mo v življenji gnake usode.

Leko se spitavamo, gda je bilau baukše stari biti, inda svejta ali pa na gnes. Po mojem je stari gratati nigdar nej najbaukše. Kak lejte dejo, človek mora misliti na tisti zadnji čas, gda ga več nede. Geste edna spoj lejpa pesem, v steroj tak spejvajo, ka prej smo se narodili, etak pa mrejeti tü moramo. Pa tau je tü istina, ka v človeškom življenji smrt ne zaodi samo staroga.

Gda je baukše bilau stari biti? Gnes ali inda svejta? Skurok je vseedno. Inda svejta so stari lüdje v držinaj bili, tau je bilau za nji lepše, baukše. Meli so vekši mir kak gnes. Zakoj? Nejsjo meli takše brige kak gnesden. Kak vöplacajo elektriko, vodau, kak dajo popraviti radio, televizijo, če se pobunta. Če so starejši v držinaj bili, nej se njim trbelo bojati, ka baude, če več nika nede mogli, nej s posteले, nej se mujti pa se nej sam nagesti. Tam so bili mladi pa so njim pomagali.

Kakoli gnes baukše živemo, z ednoga tala smo bole srmačke, kak so bili predniki. Kelko pa kelko stari lüdi želi dobro rejč, lübezen svojih, pa tau ne dobi. Ka pomaga bogastvo pa lepota, če nejmaš svojega ali ga maš pa se tak drži, kak če bi tihinec biu. Zakoj so takši? Leko je razmejmo? Vsakši leti za svoj slüž, nišče nešče doj ostati od drugoga. Etak pa keden za kednom, mejsec za mejsecom, leto za letom, odleti cajt pa se sami, mladi tü tak nagnauk v stari lejtaj najdemo. Dapa zatok bi se nigdar nej smeli spozabiti od toga, ka smo lüdje. Mamo - če mamo - düšno vest, pamet, smilenje, znamo se radüvati pa žalostiti. Pa je tau nej sam mladim dano. Če je pa človek že starejši, vse več modrosti (bölcsesség) nosi v sebi, stero je nej na kvar poslüšati.

Starejšomi človeki je velka vrejdnost, če tak čüti, ka ga ešče nücajo, ešče ma dajo na rejč, ga pošüvajo pa dobi dobre rejči od svoji, od mladi.

I.B.

Sploj rada dem med lüdi

V Števanovci, gde največkrat društvo za lepšo ves ma prireditve, programe, leko napona tam najdemo iz Otkaufec Ano Kovač, po izi *Kozaulino Anuš*. Te dni sam go malo gor poiskala. K našomi pripovedjanji so se pa pridružili njena mati, tetica *Kozaulina Mariška*, stera so že 79 lejt minauli.

• *Anuš, gdakoli kaj geste v Števanovci, ti si tam, pomagaj, se veselíš z drugimi.*

»Gnesden se lüdje nut zaperajo. Sploj rejdko je, če eden drugoma kaj pomore, vsakši samo svojo obredi pa tak vövidi, ka ne želejo nikoga nej. Po mojem je tau etak nej dobro. Zatok sam pa sploj rada, če kakše programe vküp napelajo, kakoli ka sam dja nej članica društva za lepšo ves.»

Anuša mati pa etak gučijo od toga: »Samo naj bi dja zdaj mlada bila! Jaj, če bi mi, gda smo mladi bili, leko etakšo življenje meli kak gnešnja mladina! Pa itak tak čütim, ka smo mi staukrat tak veseli bili kak gnešnji mladi. Cejli den sam na njivi delala, sam prišla domau, malo sam se mujla, te se je že mladina vküp čakala pa je bila takša rajža, takšo veselje, ka tau si gnešnji ranč ne vejo zmisli. Pa gnesden je že sploj tak, ka nistarni sploj nika nedejo na takšo, doj gledajo tiste, steri se za kaj takšoga vzemejo. Dja pa tak pravim, kak je edna ženska iz Slovenske vesi prajla: Dja, mam takši klüč, ka delo etakšoga reda nut zaprem.»

• *Anuš, eške si mlada, depa že si v penziji.*

»V židanoj fabriki sam delala, etak sam leko ranej prišla v penzijo. Depa kak največ

slovenski žensk, smo nej samo v fabriki ojdle, nej samo deco gor ranile, liki gda smo edno dokončale, smo drugo delo gor vzele. Moja usoda je tu nej najsrečnejša bila, etak sam pa vsigdar sploj dosta delala. Dugo lejt sva z materjov same gazdijo pelale, mele sva 4 krave pa eške male tevce tu, redno sva de-

sensko delo. Tau, ka človek na zemlej leko dela, se leko pauvi raduje, je tu radost pa veselje. Nej kak gnes. Ešče bi se s čerjov, z Anušom itak kaj spravtale z zemlauv, če bi nama divjačina nej vse na nikoj djala. Es nut v dvor odijo, vse nam vničijo. Dja-garje, steri bi nam mogli kvar plačati, si norce delajo z nas. Etognauk sam se tu mogla svaditi z njimi, depa prajla sam, ka k leta več nemo pauvala tikvi tu nej. Te nemo mejla čemerov pa kvara tu nej. Etak vse doj pride, v čim smo gnauksvejta telko radosti meli, kakoli ka smo se dosta mantrali tu.»

• *Anuš, praviš, ka rada deš kaj na prireditve. Ka pa mati? Oni so za toga volo nej čemeru?*

»Nigdar nej. Ona ma eške pošila pa truca, naj samo dem. Etak se leko malo veselim, malo sam z ljudami,

menkša deklčina bila, s svoj babov sva večkrat v Števanovce skurok na konec vesi šle. Tam smo meli nikši grünt. Paut je nej kratka bila, etak sva pa peški dugo ojdle, sva pri vsakšom križi stanile, se prekrizile. Pa te sva se srečale s tistimi, steri so skrajek pri pauti meli iže. Tisto pozdravljanje, tisto velko poštenje eden do drugoga ne morem pozabiti. Vsakši nam je pravo kakšo dobro, pošteno rejč. Kaj takšoga bi gnesden tu nej bilau nakvar. Zdaj je skurok tak, ka če se stoj približava, bi največkrat vkraj skočo, nej ka bi trbelo s kom pripovedjati.»

• *Tetica Mariška, vi ste že dosta vse zadobili. Nagnes vam nede lagvo, vej pa vse mate. Itak. Ka vas najbolje boli na gnes?*

»Meni se tak vidi, ka je pavar vsigdar več poštenje emo, njegvo delo več vrednosti melo kak zdaj.

Vej pa pred tejm, ka se je vse obernaulo, ka prej mam tau velko svobodo, je tu baukše bilau pavrom kak gnes. Pred 10-15 lejtami smo za krave dobili pejnaze, subvencijo, mlejko pa maro smo za poštene pejnaze leko odali. Zdaj zakoj boš delo? Za divjačino? Pa pavra nikše ne zagovarja.»

• *Ka bi si vüve po tejm toga želeje?*
Anuš: »Meni je najbolja potrebno, naj mi zdravje slüži, ka bi eške rada živela.»

Tetica Mariška pa, ki so zatok skauz veseli pa se ne dajo, etak pravi: »Ge bi tak prajla: Düša moja, vej pa pi, ne vejš, kak dugo boš živela.»
I. Barber

Kozaulina Anuš

Na starom kejpi je Anuš samo dvejt leta stara

med dobrimi padaši, si spravim lepe spomine.»

Tetica pa etak: »Nigdar ji ne branim, če kam šče titi. Vü-pam, ka te prireditve kaj nazaj prinesejo iz tisti stari cajtov, gda so se – po mojem – lüdje bola poštuvali. Nigdar ne pozabim, gda sam

... DO MADŽARSKE

Madžarska dobila dobro oceno

Evropska komisija je pripravi letošnje poročilo o napredku kandidat ter ga objavila 10. oktobra. Ocenila je, da je Madžarska skupaj z drugimi devetimi kandidatkami pripravljena na vstop v Evropsko unijo leta 2004. Po oceni komisije ter komentarjih madžarskih politikov je Madžarska med najbolj pripravljenimi kandidatkami, kajti v državi delujejo institucije demokracije ter tržno gospodarstvo. Upoštevajo se človekove in manjšinske pravice. Odlično oceno države je pokvarilo delno nerešeno romsko vprašanje ter to, da se prepočasno ustanavljajo institucije na podeželju, ki bodo sposobne prejemati agrarne podpore.

Vse madžarske stranke so bile zadovoljne z letošnjim poročilom.

Stavba madžarskega parlamenta je stara sto let

8. oktobra 1902. leta je prvič zasedala madžarska skupščina v novi stavbi parlamenta. Načrtovanje novega parlamenta se je začelo leta 1882, graditi so ga začeli 12. oktobra 1895. Pri gradnji so uporabili štirideset milijonov opek, trideset tisoč kubičnih metrov kamna. Končni proračun gradnje je znašal 57 milijonov kron, štirikrat več, kot so prvotno načrtovali.

Prireditve, programi

• 14. oktobra so v knjižnici Berzsenyi Dániel v Szombathelyu predstavili monografije šestih vasi, ki so izšle ob tisočletnici madžarske državnosti. Med vasmi sta tudi dve z narodnostnim prebivalstvom, vas Narda, kjer živijo Hrvati, in Gornji Senik, katerega večinsko prebivalstvo je slovensko.

• Slovenska filharmonija je imela 13. oktobra koncert v Budimpešti na Glasbeni akademiji Liszt Ferenc.

Seja predsedstva

Predsedstvo (elnökség) Slovenske zveze je zadnjo sejo, djilejš melo 2. oktobra. Za dnevni red, ka se moramo vküper zgónčati pa odlaučiti, si furt najbolja aktualne teme odaberemo. Zdaj smo meli tri tašne teme.

Ka za cejlo porabsko lüstvo valá, pomagati na tejm, naj se oddaje Radia Monošter vseposedik v Porabji leko čöja. Od dosta lidi čüjemo, „ka valá nam radio, če ga ne moremo poslöjšati, ka samo šimi ali se kaši drügi glas čüje taum, gde bi se mogo čüti varaški slovenski radio.“ Porabski Slovenci že tretjo leto mamó svoj radio pa ške dun geste dosta tašni lidi, steri so ške nikdar nej čüli, ka se gonči v tau radio. Dobro vejmo, ka je tau najbolja zatok, ka je tehnična oprema slaba zatau, ka bi oddaja leko prišla prejk višesi brgav. Ali drügi oddajnik ali anteno trbej goropostaviti na bola višesom bregji, zvöjn tejva, ka zdaj dela-

ta. (Tau tü istina, ka se na vsakšom starom radioni tü ne more „vloviti“.) Tau de dosta pejnaz koštalo. Radio Monošter za tau nejma pejnaz, tau se razmej, vej pa ške za svojo delo nejma proračuna. Tak brodimó, ka ta brigá mora biti naša, steri smo nikak odgovorni za porabske Slovence, steri mamó možnost, ka leko pomagamo. Vej pa zatau smo forsirali na telke te radio, naj slovensko rejč s tejm tü pomagamo goradržati, ohraniti med porabskimi Slovenci. Človek z radia leko zvej največ informacij pa tau najlažej. Zvöjn slöjzbe kašokoli delo mamó doma pa gdekoli, radio se da poslöjšati vseposedik. Tau tü drži, ka radijske oddaje so za asekvsejm Porabcom, od najmlajšoga do najstarejšoga. Zatau se je predsedstvo Slovenske zveze tak odlaučilo, ka najprvin trbej dati gora zmeriti s primernimi strokovnjaki, z lidami, steri se red-

no razmejo na tau, ka trbej vcvj k toma pa kelko de koštala tehnična oprema (tehnikai berendezés), s sterov se te problem da rejšiti. Zveza se je vzela zatau, ka ceringo toga plana, načrta vöpláča, ka de koštalo več staugezéro forintov. Po tistim, gda de kreda plan, načrt, te pa poskrbi zatau, naj potrebne pejnaze vküper leko spravi s pomočjav drügi organizacij (Državna slovenska samouprava, na tečaji) tü.

Za drügi dnevni red smo meli, kak tadale s financiranjem glasbene šaule na Gorenjom Seniki. Par lejt je Slovenska zveza sama financirala, plačüvala ceringo, stroške te šaule, dobri par lejt pa vküper z Državno slovensko samoupravo. S tau šaulov smo steli zadobiti tau, naj v Porabji mamó mlade slovenske muzikante, steri do radi igrali na harmoniko, steri do leko sprva-

jali folklorne skupine tü. Tau bi fejs potrebno bilau pri seničkoj mlajšöj folklorni skupini pa pri sakalavskoj odrasloj skupini, vej pa do gnesden ena nejma žive muzike za sprjavat. Žau, depa tau zadobiti nam je do gnesden ostalo samo v vüpanji. Mlajši samo dočas igrajo, ka v osnovno šaulo odijo, potistim zgibijo volo. Škoda!! Mlajše včijo igrali že 8-9 lejt učitelji za glasbo iz glasbene šaule v Murški Soboti. S tejm so se mlajši z enim leko včili slovenski gezik tü, ka je fejs važno za nji. V letošnjoj šaulskoj leti se je pá zglasilo 10 mlajšov na seničkoj šauli. Stroški, ceringa te šaule je na šaulsko leto prejk milijona. Zatau sta na pobudo Državne slovenske samouprave obadvej organizaciji začnile iskati drügo rešitev. Predsedstvo zveze si je tak zgónčalo, ka za prvo pau leto (do konca januarja) mo ške prosili učitelja iz gla-

sbene šaule v Murški Soboti. Od tistec tadale de pa iz Monoštra odo učitelj včit mlajše igral. Monošter že tü ma dobro glasbeno šaulo. Na srečo ma mladoga školnika steri je po narodnosti Slovenec pa se je z veseljom vzeo za tau delo, ka de gorenjeničke mlajše včiu igrali na harmoniko. Državna slovenska samouprava se je 4. oktobra na svojom občnom zbori tü tak odlaučila, ka se strinja s tejm pa de na te način tü tadale finacirala seničko glasbeno šaulo. S tejm, ka sta obadvej organizaciji hvaležni pa sa lepau za(h)valita vsejm učiteljem glasbene šole v Murški Soboti, steri so se več lejt trüdili z našimi mlajši. Za tretjo temo smo meli, kak se nam trbej pripravlati na občni zbor zveze, kašo delo ma do tistoga kandidacijska komisija.

Klara Fodor
sekretarka zveze

NA ZNANJE VAM DAMO

Pripravljamo se na občni zbor

Slovenska zveza vsakšo štrto leto ma občni zbor (közgyűlés). Na občnom zbori se oceñuje delo zadnji štiri lejt zveze pa se voli nauvo predsedstvo Slovenske zveze. Mandat predsedstva dola priteče, etak mo občni zbor meli 23. novembra 2002 (v soboto) v 10. vöri v konferenčni dvorani v Slovenskom daumi.

Slovenska zveza je civilna organizacija, dela kak krovna organizacija. Porabski Slovenci mamó svoja kulturna društva ške v Budimpešti, v Sombotel, v Porabji pa mamó društva penzionisti, gasilci, futbolisti. Na kulturnem področji dela devet skupin. Zveza pri svojom deli na te društva leko računa najbolja, etak finančno nji pomaga največkrat. Brigo mamó zatau, naj vsakša porabska ves, Monošter pa Budimpešta, Sombotel, Mosonmagyaróvár ma svoje delegate na občnom zbori pa člane v predsedstvi

Predsedstvi poteče mandat

zveze. Kak smo vözračunali, odkec kelko delegatov naj bau? Na podlagi podatkov ljudskoga štetja (népszámlálás) vsi leko vejmo, gde, kelko lidi se je priznalo za Slovence. (Tej podatki so bili v 18. številki novinaj Porabje.) Za 50 lidi računamo enega delegata pa za vsakšo kulturno skupino enega. Etak Go-

renji Senik ma 15, Dolenji Senik 4, Sakalauvci 5, Slovenska ves-Monošter 16, Števanovci 10, Verica 4, Andovci 3, Sombotel 3, Mosonmagyaróvár 3, Budimpešta 3, tau je vsvküper 66 delegatov, steri zastopajo (képviselek) porabske Slovence na Vogrskom, steri se odlaučijo o tejm, kašno predsedstvo de mejla

zveza tadale. Vse kulturne skupine, gasilska pa športna društva, vrtci, šole, društva Slovencev dobijo pismo o tejm, kelko delegatov leko predlagajo. Kandidacijska komisija de se brigala za tau tü, naj društvo penzionistov, cerkev pa same vesi tü leko majo svoje delgate, brodimó na tašne lidi, steri so nin nejnut. Kandidacijska komisija v vsakšoj porabskoj vesi pa v Monoštri vküp pozove djilejš, gde vsakši ma priliko, ka leko povej, glasuje, sto naj bau delegat (küldött) izmed tisti, steri so predlagani. Te djilejše mo meli po lokalni pa manjšinski (helyi és kisebbségi-választások) volitvaj. Gde pa gda do te djilejši, tau damo na znanje prejk slovenskoga radiona pa s plakati. Lopau prosimo, ka vse več pridite pa povejte svoje mišljenje, želje, negativne, pozitivne kritike. Zdaj je prilika za tau. V Budimpešti, v Somb-

teli pa v Mosonmagyaróvári se tau te zgónči, gda taum živejši Slovenci vküper pridejo na program (v Sombotel 26. oktobra, v Budimpešti 12. oktobra, v Mosonmagyaróvári se pa zvej po volitvaj, ka tam nejga slovenskoga društva.) Med delegati baudejo, steri do kandidirali za člane predsedstva zveze. Za predsedstvo de se volilo 19 lidi. Kandidacijska komisija (Erika Glanz, Elizabeta Šoš, Klara Fodor) se mora brigati za kandidate, delegati občnega zbora pa s svojim glasovanjem odlaučijo, steri lidge do tisti, steri do v naslednji štiri lejtaj kak člani predsedstva delali za porabske Slovence. Če bi stoj rad biu delegat (küldött) ali kandidat (jelölt) za člane predsedstva, naj se zglesi pri kandidacijski komisiji, stera vküp postavi lišto kandidatov.

Klara Fodor
sekretarka

OTROŠKI

Pripovejsti iz Črnoga lauga

- *Sto je gnes küjo té obed?* - je v pou- nouči z lagvim glasom pitala čaralica Zobata. - *Tou je nejza gesti, tou je nej ranč za taličiti, tak ma lagvi žmaj!*

- *Vej je pa že zajtrik v devetoj večer nejbiu za vlampe djasti,* - je plüvo čalejtr Koulivrat.

Prva, kak de ta pripovejst šla tadale, trbej prajti, ka je ranč tak bilou. Čalejri pa čaralica iz Črnoga lauga so spali vodne, bidili pa so se večer. Tak so meli zajtrik v devetoj večer, obed v pou- nouči, večerjo pa v štrotj zajtra. Rejsan pa je tou to, ka se je ranč tou nouč küjari Kiselomi nika nej posrečilo. Čaralica so vujale, čalejri so plüvali.

- *Brodim si, ka je tou zatoga volo, ka v Črnoum lougi ne mamu nikšo gesti gori spisano. Mi sami moramo narediti knjigo z receptami, kak se kaj sküjja pa po tistom večer nemo meli te nevole,* - ji je miriu čalejtrski kral Vodislav.

- *Prav maš, moj mouž!* - je svoje kcu djala ške kralica Zarivana.

Čaralica Zaprilampe je vzela v roke nabrušeno pero in začela pisati na drejvino skourdjo, kak se kaj sküjja, ka po tistom küjar Kiseli več nede küjo kaj nauopak.

- *Piši!* - je zapovedo kral Vodislav. - *Piši najprlej od zajtrika!* Za küjane kamle nücamo vodou iz žute mlake. Kamli se morajo küjati, dokeč so nej meki.

- *Tou je istina, dapa preveč meki so tō nej dobri,* - se je za svojo meštirjo gor gemau Kiseli.

- *Gvušno, preveč meki gratajo britki,* - je vedo povedati ča -

lejr Bodikaj.

- *Brodim, ka si tou zamerkala, Zaprilampe? Zdjaj je na redi obed!* - je tadale komandejro čalerski kral.

Zaprilampe je mogla gora spisati tri recepte za tri najboubkše gestije. Prvo je bilou pečena djazbecova sapa, zmejšana s stopajom divdje svinje v posenjenom blati. Tou gesti se mora zgotoviti v trej minutaj, ovak grata takšo keleče. Drugo gori zaprilano gesti je naredjeno iz küjanoga perdja leteče kače. Tou perdje ne smej biti dukšo od ednoga pednja, küjati pa se mora ranč telko, ka se sploj ne sküjja. V Črnoum laugi pa majo za obed najraj krtove luknje vküp zgraužane s koratovim mlekom. Tou trbej eške najbole friško namazati na krü iz vodene mele in pogesti pod punim mejsecem.

Tak je na drejvino skourdjo naškrabala čaralica Zaprilampe. Od tistoga cajta dale se je küjar Kiseli držo tej receptov in gesti je več nigdar nej bilou lagvo sküjano.

- *Naš küjar je trno dober küjar,* - so si lizali lampe po obedu, küjar Kiseli pa se je samo žalostno smejau. Vej pa kak se ne bi tak držo, če pa je mogo küjati samo tisto, ka so njemi gori spisali, un pa bi tak rad sküjo kaj novoga.

Küjar Kiseli je zato tü pa tam stano že pred večerom. Čistak sam za sebe, gda so drugi ške spali, si je naredo svoj zajtrik. Najraj si je v vesi vkradno kakši falajček domanjoga črnoga krüja in si gor namazo žir, na njega sklau narezani luk in vse vküper osoulo. Tou je biu takši zajtrik, ka bi ga leko zeu vsikši den, škem prajti, vsikšo nouč.

čalejr Milivoj Roš

Zadnji izlet na gimnaziji

Sem dijakinja Gimnazije Mihály Vörösmarty v Monoštru, hodim v četrti letnik. Zelo hitro je minil tudi ta čas in letos bomo končali srednjo šolo. Veliko se pogovarjamo s sošolci o tem, zakaj tako hiti čas. Saj smo šele zdaj začeli gimnazijo, prvi dan so prišli z nami starši in mi smo bili najmlajši. Zdjaj pa nas loči od mature le osem mesecev.

V življenju vsakega razreda veliko pomenijo izleti. Naš razred je bil že v Szombathelyu, obiskali smo Máriaujfalu, Szalafő, Pécs in dvakrat Budimpešto. Veliko smo potovali s vlakom, z avtobusom in s kolesi, bili smo v različnih muzejih in mestih.

Kot četrtošolci smo se morali že poleti odločiti, kam naj gremo na zadnji izlet. Veliko smo se pogovarjali o tem, kaj bi bilo najboljše za nas. Takrat je prišla misel in vabilo našega sošolca, naj gremo v njihovo poletno hišo. V razredu nas je trinajst, nikdar ni bil problem, kako naj potujemo. Toliko ljudi lahko potuje z vlakom, z avtobusom. Letos smo se napotili s tremi avti, saj imamo skoraj že vsi vozniška dovoljenja.

18. septembra po pouku se je 12. b-razred napotil v Balatonalmádi. Med potjo smo imeli majhno okvaro, toda ne pomembno. Vreme je bilo zelo lepo in bili smo zelo vznemirjeni. Zvečer ob pol osmih smo bili že na Bat-

nem jezeru. Samo ključ vhodnih vrat smo pustili doma, zato smo morali uporabiti kladivo. Hiša nas je presenetila, imeli smo dovolj prostora. Najprej smo malo počivali in jedli, potem pa smo šli skupaj na sprehod. Med sprehodom smo glasno peli, na srečo niso prišli policaji. Šli smo na pomol, kjer smo se usedli in se pogovarjali. Že se je mračilo, zato je bilo pristanišče čudovito.

Noči so potekale enako. Veliko smo se pogovarjali, peli, kartali in igrali družabne igre. Naslednji dan se je začel zelo lepo. Ob desetih nas je zbudilo sonce. Šli smo ven in smo skuhalo okusno kosilo. Kuhali smo hrenovke,

pekli smo palačinke. Jedli smo skupaj na terasi. Popoldne smo šli spet na sprehod, nekateri fantje so se tudi kopali v mrzlem jezeru. Naslednji dan nas je še čakal dober film v Székesfehérváru.

Čas zelo hiti in mi smo spet v šoli. Pišemo naloge in teste, obenem pa sanjamo o najboljši ekskurziji, ki smo jo preživeli v Balatonalmádiu. Nismo imeli veliko programov, toda bili smo skupaj in to je najpomembnejša stvar. Nepozabni dnevi!

Zuži Šulič
Gimnazija Monošter

KOTIČEK

Poletna doživetja

Poletne počitnice so bile zelo kratke. Cele počitnice sem preživel doma. Moja sestra pa je bila v taboru v Sloveniji. Mnogo sem pomagal staršem. Vsako nedeljo sem šel k maši, bil sem dvornik. Bil sem vesel, ker se ni bilo treba učiti. Zelo rad igram nogomet, zato sem se v prostem času ukvarjal s tem. Na televiziji me zelo zanima šport. V počitnicah sem tudi kolesaril in igral badminton. Počitnice so hitro minile, komaj čakam naslednje poletje.

Gabor Holec

16. junija se je končala šola. Konec junija smo se peljali z družino v Szeged. Peljali smo se z avtom. Pot je bila dolga. Popoldne ob enih smo bili v Szegedu. Šli smo na prenočišče v dijaški dom. Ogledali smo si reko Tiszo in zelo lepo cerkev. Sprehajali smo se na glavnem trgu. Szeged je zelo lepo mesto. Julija je bila dolga. Veliko sem spal, gledal televizijo, bral knjige. Zelo rad kolesarim in igram družabne igre s sestro. Počitnice so bile čudovite, toda kratke.

Deneš Pint

Štipeidije za srednješolce

Konec septembra je zasedal kuratorij Sklada za narodne in etnične manjšine, na dnevnem redu je imel več točk, med njimi štipeidiranje srednješolcev. Kuratorij je določil tudi vsoto, 25 milijonov forintov, ki je namenjena za srednje- ter visokošolske štipeidije v prvem polletju šolskega leta 2002/2003.

V tem letu je 36 odstotkov vseh prijavljenih srednješolcev dobilo štipeidijo, to je dvesto dvajset oseb. Kandidati so morali ustrezati več kriterijem, za šolski

uspeh so lahko dobili 500 točk, za manjšinsko aktivnost, ambicije, identiteto 160 točk. Članom podkuratorija je uspelo doseči, naj dijaki tistih manjšin, izmed vrst katerih kandidira za štipeidijo sedem ali manj dijakov, dobijo vsi štipeidijo, če drugače ustrezajo vsem pogojem. Tako se je letos izmed Slovencev prijaviło sedem dijakov, ki bodo vsi dobivali štipeidije. (Žuža Šulič, 636 točk; Beata Bajzek 631 točk; Anita Vajda 621 točk; Reka Hirnök 618 točk; Gabor Holec

610 točk; Erika Dončec 605 točk; Deneš Pint 600 točk.)

Kuratorji so se dogovorili tudi o tem, naj se državno srečanje manjšinskih gledaliških skupin priredi v Budimpešti. Na srečanje naj se povabi od 4 do 8 skupin, predvsem tiste, katerih delo je podpiral javni sklad.

Ferenc Kranjec
član kuratorija

MLAŠEČI

KAUT

Trgatev v Dolencaj pri Fujsini

Djeseni je vseposedi največjo delo nutraspraviti vse z njive pa z gorici. Dja sam tu pozvana bila v Dolence na trgatev, Branko Časar me je že eden keden prva po telefoni zvau, naj pridem pa naj poglednem, kak de pri nji trgatev. Dja nej tak kak pri nas, takšno sam ešče v življenji nej vidla, kak se oni dobro majo na te den. Časarovi takšo šego majo, ka cejla držina, mlajši, bratje pa sestre vtjup pridejo tam, gde je njegva žena rojena. Ovak se tu najdejo, depa te den je ovakši kak drugi dnevi.

Z bratom Tibinom sva se napatila v Dolence k Fujsini. Zdaj ka je na Verici meja odprejta, malo prva prejk leko pride v Slovenijo kak do tejgamau. Na, prideva v Dolence do njigvoga rama, sva nej vedla, če sva v dobro mesto prišla, ka je telko avtonov stalo kauli rama. Vö iz avtona staupiva pa v dva- uri nas je že čako Branko Časar. Včasik sva pitala z Tibinom, če tøj gostüvanje bau, ka je telko avtonov. »Nej, samo mo grauzdje brali,« je pravo Branko. Poz-

dobro volaav so kraj od rama šli, najbola Boštjan Časar pa njegovj padaš iz Murske Sobotne. Tak so začnili delo, ka so s

ka naj bole vö ide, ka nede na pauti doma. Žene so se hejcale, na drugom konci so že kričali podje, ka gde je piti, ka so oni že trno-trno

Müva z ženauv sva si tak zbr- rodila, ka va grauzdja mela, zdaj že osem lejt delava. Delo dje od tistoga mau, gda trst začne gnati. Zadve-

nca pa gulaš. Če stoj takšno djesti dobi, buma mora mauč meti! Depa na Štefki sam tau nej vidla, ka bi tröjdnja bila, tak je njena rauka ojdla kak mašin. Vi- deti, ka oni trgatev zatau majo vsakšo leto, naj se držine najde. Bili so tam, šteri so pomagali delati, se- strične, sausadje, prijate- lji, tak ka dobri lidje so vse tam bili v Dolenci na trgatvi.

Sledi sam malo nazaj üšla na njivo, ka so dekile nesle njim malo vina, kafef pa makove in orejove kolače. Tak so prajli, ka dočas ne- do domau, ka vse ne pobe- rejo, te njim pa nika trbelo, naj mauč majo. Tau smo že nej počakali, gda so zgo- tauvili z delom, depa bro- dim, ka so vse redno na- prajli. Kak dja gazdana poznam, je do večera vse na mesto prišlo. Pa je Branko Časar ešče v Hotel Diano tu prišo večer pa po- gledno, kak so brezi njega škøjali večerdjo na gostü- vanje.

Večer, gda sva domau pri- šla z bratom, sva si gučala, ka če bi v Andovcav nej meja bila, bi buma nazaj šla k njim, tak sva se dobro poznala. V življenji sam nej bila na takšnoj dobroj tr- gatvi kak v Dolenci pri Fujsini.

Besedilo in posnetki:
Valerija Časar

Veselo na delo!

seov vzeli eno mlado deklino, naj njim igra z harmonikov, ka de njim bole šlau grauzdje brati. Tejva dva mladiva pojba sta edno lej- po nauto popejvala pa sta

žedni. Piti je buma prišlo pa so nej vöposenili. Gda so traktor napunili z grauzdja- mi, so moški mogli domau titi pa so leko začnili melati. Depa takšen mašin majo, ka njim ejkstra löjča grauzdje pa peclina. Moški so trno brž delali. Tak ka je Branko mogo bečke vse vredi meti, naj mošt leko v bečke lejva. Tisto njim je tak šlau, kak če bi v fabriki na traki delali. Kak je Branko mošt noso, sam ga zatok malo spita- vala.

čeri do tretje delava po ti- stim prideva v Dolence, tøj sva do večera. Nejmava samo z grauzdji delo, liki stari- šom vse drugo tu pomoreva pa teva deva domau. Tau tak de skurok vsakši den. Tri fele grauzdja mamo, vse tri ejkstra samelemo, spre- šamo pa v bečke vlejemo. Mamo bejlo pa rdečo vino, trno je žmano. Če večkrat preleješ, te je najbaukšo vino, najmenje na leto šti- rikrat moraš prelejati.» Ne morem vönjati žensko,

Ženske so brale...

dravimo se pa vidimo, ka je štjedjen puno lüdi, dva vel- kiva stola je puno djesti pa piti. Brodila sam si, vej sva pa v dobro mesto prišla. V lampaj so mi že sline vtjup priletele. Na stauli je bilau telko dobrog pa žmanoga, ka je tau nej za taprajti. De- lavci so se napatili na delo, vsakši si je vzejo svoje ška- rice pa kantic. Fujsin gos- paud, Pišta Korošec, so tu na traktor vseli, ka do do- mau vozili grauzdje, naj zet Branko doma tu ma delo. Müva z bratom sva tu za nji- mi šla, ka pogledneva, kak oni ovak delajo kak mi. Z

tak delo začnila. Leko, ka je njim tau dosta pomoglo, ka so meli muzikantko, ka so trno brž nosili grauzdje na traktor. Tisto je tak dobro bilau videti, kak pri nji tau de. Vsi so vtjup popejvali, hejcali so se. Dva mladiva bojba sta nej zandolela no- siti na traktor grauzdje, tak so brž brale ženske. Med de- lavci je bila Brankona tašča. Pitala sam go, zakoj je ona tøj na njivi, če go jo zet vö- poslo delat? Prajla je, ka je njej zet tak pravo, ka vsik- dar je baukše v sonce gle- dati malo pa v taščo malo. Pa prej je tau tő ešče pravo,

... moški so prešali pa mošt probavali.

- Kak leko stoj küjarski šef v ednom velkom hoteli pa kak ma čas za tau, ka v Dolence odi delat z ženauv vret.

»Moreš svoj poklic rad meti pa tudi svoje brate pa ses- tre. Te den zatau mamo, ka se najdemo, delamo, veselimo pa si vse pogučimo.

štera je vendar največ dela- la v tej dnevaj, tau je pa žena Štefka Časar. Že eden den prva je pekla pogače, kola- če, sladko, vse fele. Za zajtrk je dala okajena rebra, meso, klobase, za obed kašovo mlejčno župo, svi- nsko meso, pohane pišča-

Porabje

ČASOPIS
SLOVENCEV NA
MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtak

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gardonyi G. ul. 1,
p.p. 77,
tel.: 94/380-767
e-mail:
porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062.

Tisk:
SOLIDARNOST D.D.
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.